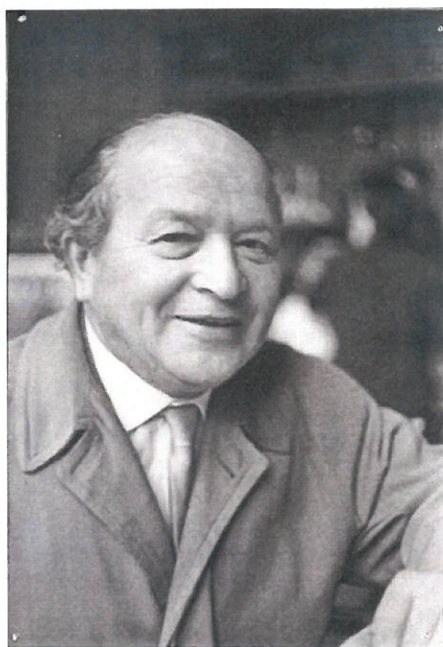

Javaslat

„ Vihar Béla költő munkássága”

Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Szólláth Tibor

Hajdúnánás Város Polgármestere

Buczkó József

Móricz Pál Városi Könyvtár és
Helytörténeti Gyűjtemény

Hajdúnánás, 2016. május 04.

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név:	Dr. Kiss Imre, Hajdúnánás Város Jegyzője
Levelezési cím:	4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1.sz.
Telefonszám:	52/381- 411/104
e-mail cím.	drkissi@hajdunanas.hu

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése:

Vihar Béla költő munkássága

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Hajdúnánás

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☐ települési	☐ tájegységi	☒ X megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

ÉLETÚTJA

Vihar Béla 1908. május 23-án született Hajdúnánáson. Édesanyja, Glücklich Teréz népes családja élt Hajdúnánáson. Édesapjának, aki kántor volt, nem sokkal elsőszülött gyermeke megszületése után, családjával együtt el kellett költöznie a nórgád megyei Szécsénybe, ahol tizenkét (más forrás szerint tizenhárom) éves koráig élt. Később Törökszentmiklósról, majd végül Debrecenbe költözött a család. Vihar Béla 1927-ben elvégezte Budapesten a tanítóképzőt. Ezt követően Hajdúsámsonban, majd Miskolcon helyezkedett el tanárként. 1937-ben visszament a fővárosba, a pesti izraelita hitközség iskolájába hívták meg tanítani, ahol megismerkedett későbbi feleségével, a szintén tanárként dolgozó Widder Magdolnával. 1942-ben két évre zsidó származása végett elvitték munkaszolgálatra Ukrajnába. Idehaza a bujkálás évei következtek. Debrecenből hurcolták el szüleit a deportálás idején. Az idős, megrokkant emberek nem bírták tovább az éhezést és az erőltetett menetet, ezért a deportálás során golyó oltotta ki életüket 1944 őszén. Végso nyughelyet egy ausztriai tömegsírban találtak, mint ezt később Vihar Béla is megírta *Az utas* című művében. A háború után a Népművelési Minisztériumban kapott állást, ahol a nemzetiségi kulturális ügyek szervezése

volt a feladata. 1948-ban három éves fia gyógyíthatatlan betegségbe esett. Erről a tragédiáról írt a *Gólya, gólya, gilice* című prózaversében. 1954-ben elbocsátották a minisztériumtól. Később az Élet és Tudomány című lapnál helyezkedett el. Munkásságát 1966-ban József Attila díjjal jutalmazták, Szécsény nagyközség Rákóczi-emlékplakettet adott neki, Nógrád megye pedig Madách emlékéremmel tüntette ki. A költő 1978. november 24-én, Budapesten hunyt el szívrohamban, még halála napján is adott le verseket a Nők Lapja szerkesztőségénél.

MUNKÁSSÁGA:

Vihar Bélát édesanyja versekkel, mesékkel már egészen kis korában a költészet felé orientálta, gyakran fel is tűnik költeményeiben az engedékeny, odaadó, a szép iránt fogékony, érzékeny lelkű édesanya képe. Édesapjától pedig a Bibliát, a zsidó vallási szokásokat tanulta meg. Ugyan sokat költözött családjával gyermekkorában, mégis gyakran visszatérő motívumok verseiben a gyermekkori képek, mint ahogyan az a *Hódolat a szülőföldnek* című versében is feltűnik:

*Mindörökké az a kert a legszebb,
mely először tekintett reánk,
s az az utca, ahol mint kisgyermek,
kéz a kézben vezetett anyánk.*

Szüleit a háború idején folyó deportálások következtében veszítette el, mégis gyakran tűnnek fel költészetében a későbbi idők folyamán is.

Vihar Béla versei főiskolai évei alatt kezdenek megjelenni a Magyar Írás című avantgardista lapban, ahol többek közt József Attila, Ilyés Gyula és Kodolányi János is publikáltak. Kezdeti expresszionista verseit a lázas igazságkeresés és a romantikus lobogás jellemzik. A Nyugat harmadik nemzedékéhez tartozó Vihar Béla, mint a többi korabeli ifjú költő, Kassák Lajos hatására kezdett írni, de nagy élményt jelentettek számára Walt Whitman szabadversei is. Ady, Babits, Tóth Árpád és Kosztolányi lírája is termékenyítőleg hatott költészetére. Első versei a Magyar írásban jelentek meg 1924-ben. 1933-ban pedig megjelent első verseskötete *Út önmagadtól* címmel.

Az 1930-as évek vége felé mind súlyosabbá, komorabbá váltak a magyar fasizmus évei. Vihar Béla ebben az időben keletkezett írásait is áthatja a fájdalom, a keserűség, ugyanakkor felébred benne a vágy egy jobb Magyarország iránt. Két évnyi munkaszolgálat alatt iszonyatos megpróbáltatások és megaláztatások érték. Ám Vihar Bélára is igaz, hogy a legnagyobb szenvedésekből születnek a legszebb alkotások. 1963 telén, a világháborús élményekből született meg az *Egy katona megy a hóban* című poémája. A poéma Sinkovits Imre előadásában bejárta az egész világot, Amerikától Ausztráliáig mindenütt, ahol magyar ajkúak élnek, hatalmas siker fogadta az örök katonasorsot megfestő költeményt. Szintén ebből a korszakból, egészen pontosan a koncentrációs táborok borzalmaiból merít témát egy másik elbeszélő költeménye: *Az isten halála* címmel. Számtalan anyagot gyűjtött egybe, hogy elsőként a világon a *Sárga könyv* című művében beszámolhasson a holocaustról. Ezt követően, a háború utáni romokban heverő irodalmi életben Vihar Béla munkássága is megrekedt.

1948-ban három éves fia gyógyíthatatlan betegségbe esett. Az agyhártyagyulladás miatt szellemileg Csecsemő fia tragédiáját szívhez szólóan írta le *Gólya, gólya, gilice* című prózaversében:

"Gólya, gólya, gilice, mitől véres a lábad? - az éjszaka csöndjében ez a dalocska dűnnyög fel, immár ki tudja, hányszor...

Egy beteg kisfiú fekszik az ágyban, nem tud elaludni. Néha felcsattan ijesztő kacaja, s olyan ez, mintha egyszerre száz üveg pattanna szét: beleborzong a fal, az asztal, a mindenség.

Nyitott ingecskéje odatapad a karcsú bordákra. Neki dalol a nagymama, hogy álmot varázsoljon a fekete szemekre. Olykor feléje hajol, s úgy kérleli, de ő nem felel, mert nem tud felelni. Kilenc esztendeje, hogy elpattant a hegedűhúr, megrepedt az ezüst csengettyű, egy szélroham ereje eloltotta a lángot...

Egy beteg kisfiú fekszik az ágyban. Pillái nem akarnak lecsukódni. Vergődik. Köröskörül örvénylik az éj. Hármunk árnyéka látszik a falon. Három egymás felé hajló, fekete fa. Így tekintek ki a sötétlő csendbe, és hangtalanul ismétlem én is az elfelejtett dráma ősi strófáját, a megsebzett gólyáról, gilicéről. Gólya, gólya, gilice, mitől véres a lábad? Hol, aki gyógyítja? Hol, aki gyógyítja? Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel..."

A családi tragédia után újabb következett, Vihar Bélát elbocsátották a minisztériumból. A sok sorscsapás azonban termékenyítőleg hatott költészetére. Egymást követték versei, melyek a jobbítás szándékával a kor hibáira és elviselhetetlenségeire hívta fel a figyelmet. Költészetében központi helyet foglalnak el az elbeszélő költemények. 1956-ban a forradalom utáni légkör jótékony hatására írta két nagyszabású poémáját, *Az isten halálát* és *A szerelem születését*. 1958-ban jelent meg harmadik verseskötete, *A szerelem születése* címmel. Ezt követően sorra jelennek meg kötetei, általában kétévente. Eközben az Élet és Tudomány című lapnál dolgozik több, mint tíz éven keresztül. Az ott töltött idő ismeretei tágulását hozza, ez hatással volt költészetére is. Ebben az időben sokat utazott, író-olvasó találkozókra ismerkedtek vele és verseivel. 1978-ban bekövetkezett haláláig egymás után írta nagy poémáit és aforisztikus rövidségű költeményeit, melyek ismertté tették nevét az egész országban.

• **Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:**

Tisztelettel kérjük a **Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba** történő besorolását, az alábbiak okán:

A 20. század kedvelt és ismer költője volt. Költészetében gyakran visszatérő téma a gyermekkori emlékek, így többek közt Hajdúnánás és Debrecen is. Költészete emellett rendkívül sokszínű. Témái a teljesség igénye nélkül a szülővárosai, a szülei iránti szeretete, az elvesztésük, gyermeke betegsége valamint a kor bírálata.

Verses kötetei, művei:

- Út önmagadtól (1933)
- Sárga könyv (beszámoló a holocaustról)
- A szerelem születése (1958)
- Baráti asztal (1960)
- Önarckép (1962)
- A négy felelet (1965)
- Párbeszéd az idővel (1968)
- Kígyóénekek (1970)
- Küzdelem az Angyallal (1973)
- Szamárháton (1976)
- Egy katona megy a hóban (1978)
- Az alkonyat kapujában (1980)
- Szíjak között (1998)

• **A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):**

- Szerk. Rigó Tamásné: *Nánási füzetek 18. "Eljegyeztem magam a világgal és az igazsággal": emlékezés a 100 éve született Vihar Bélára*
- *Vihar Béla (Írók könyvek közt, Budapest, 1974. 230-233. p.)*
- *Vihar Béla (Búvópatakok: A két világháború közötti baloldali folyóiratok szerkesztőinek és munkatársainak emlékezései, Budapest, 1976. NPI. 24-28. l.)*
- *Nyolcvan éve született Vihar Béla (Magyar Nemzet, 1988. május 22. 121. szám 8. p.)*
- *Havas Ervin: Az ember útja szüntelen küzdelem: beszélgetés Vihar Bélával (Népszabadság, 1978. szeptember 17.)*
- *Alföldi Jenő: Vihar Béla (Látogatóban: Kortárs magyar írók vallomásai, Budapest: Gondolat, 1971. 128-134. l. + 508-509. l.)*
- *Búcsú Vihar Bélától (Nők Lapja, 1978. 49. szám)*
- *Új magyar irodalmi lexikon : P-Zs, Budapest: Akadémia kiadó, 2000.)*

8. *A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: -*

III. MELLÉKLETEK

- *Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja:*

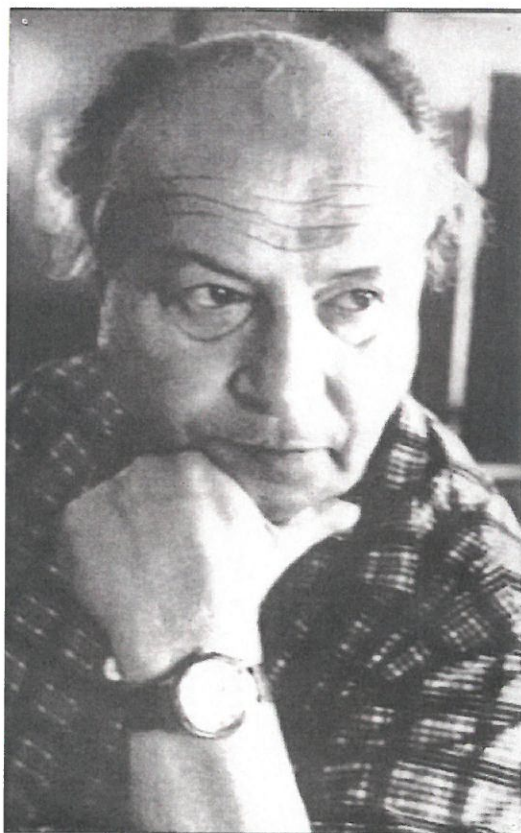

Vikar Béla.

BESZÉLGETÉS RÉGI
FÉNYKÉPEKKEL

Weisz - Vikar Béla öt évesen

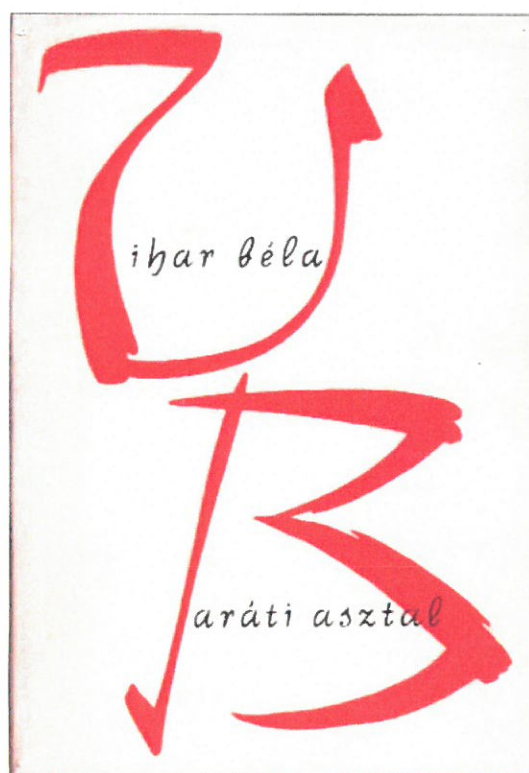

V i h a r B é l a

**Út
önmagadtól**

**SÁRGA
KÖNYV**

VIHAR
BÉLA
ÖNARCKÉP
1962

MAGVETŐ

VIHAR BÉLA

ANÉGYFELET

GÖTTSCHEW-SCHENK VERLAG

VIHAR BÉLA

ANÉGYFELET

GÖTTSCHEW-SCHENK VERLAG

VIHAR BÉLA

ANÉGYFELET

GÖTTSCHEW-SCHENK VERLAG

VIHAR BÉLA

ANÉGYFELET

GÖTTSCHEW-SCHENK VERLAG

VIHAR
BÉLA

KÍGYÓ-
ÉNEK

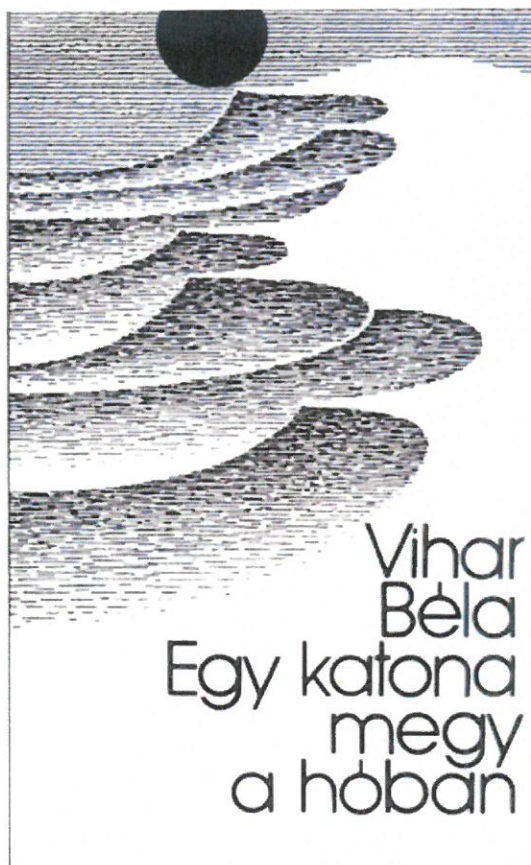
Vihar Béla

*Küzdelem
az Angyallal*

Szépirodalmi Könyvkiadó

V 85

Vihar Béla
Szamárháton

Vihar
Béla
Egy katona
megy
a hóban

Vihar Béla

A SZÍJAK KÖZÖTT

Szeptalom Könyvműhely

NÁNÁSI FÜZETEK
18.

„ELJEGYEZTEM MAGAM
A VILÁGGAL ÉS AZ
IGAZSÁGGAL”

VIHAR BÉLA
1908 - 2008

Hajdúnánás, 2008

*Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény
Hajdúnánás, Bocskai utca 12-14.*

2. *A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek:*

K i v o n a t:

a Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság **2016. május 04-én** - szerdán - **du. 15,00 órai kezdettel** megtartott *n y i l v á n o s* üléséről készült jegyzőkönyvéből:

8/2016. (V. 04.) számú TÉBH Határozat

A Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság elfogadja a kulturális örökség szakterülete szerinti besorolású „**Vihar Béla költő munkássága**” felvételét a **Települési Értéktárba**.

Felelős: Szólláth Tibor elnök

Határidő: azonnal

kmft.

Szólláth Tibor
elnök

K i v o n a t:

a Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság **2016. május 04-én** - szerdán - **du. 15,00 órai kezdettel** megtartott *n y i l v á n o s* üléséről készült jegyzőkönyvéből:

9/2016. (V. 04.) számú TÉBH Határozat

A Hajdúnánási Települési Értéktár Bizottság úgy határoz, hogy benyújtja javaslatát a „*Vihar Béla költő munkássága*” Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez.

Felkéri az elnököt, hogy a „*Vihar Béla költő munkássága*” Települési Értéktárba történő felvételéről, a javaslat előkészítéséről és a szükséges intézkedések megtételéről gondoskodjon.

Felelős: Szólláth Tibor elnök

Határidő: folyamatos

kmft.

Szólláth Tibor
elnök

Hajdúnánás Városi Önkormányzat

Polgármesterétől

4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. sz.

☎ 52/382-176 📠 52/381-087 E-mail: szollath@hajdunanas.hu

Iktatószám: 11072-6/2016.

Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottság

Debrecen

Pf. 72.

4024

Tárgy: Polgármesteri ajánló levél a „**Vihar Béla költő munkássága**” pályázati anyagához

Tisztelt Megyei Értéktár Bizottság!

Településünk egyik legjelentősebb költője, Vihar Béla 1908. május 23-án született Hajdúnánáson. Életének túlnyomó részét Budapesten töltötte, de mindig élő kapcsolatot ápolt szülővárosával, Hajdúnánással.

Vihar Bélát édesanyja versekkel, mesékkel már egészen kis korában a költészet felé orientálta, gyakran feltűnik költeményeiben az engedékeny, odaadó, a szép iránt fogékony, érzékeny lelkű édesanya képe.

A XX. század kedvelt és ismert költője volt. Költészetében gyakran visszatérő téma a gyermekkori emlékek, így többek között Hajdúnánás és Debrecen is. Költészete sokszínű, témái a teljesség igénye nélkül szülővárosai, a szülei iránti szeretete, gyermeke elvesztése volt. 1966-ban a kiemelkedő irodalmi tevékenységéért József Attila-díjjal ismerték el munkásságát.

A szerző ezt írta első kötetét ajánlva: „Ajánlom ezeket az írásokat csendesen és ünnepélyes megilletődöttséggel örökkévaló anyámnak, a hegynek, víznek, erdőnek, mely egy napon majd visszafogad engem. Ajánlom a szép és szent óráknak, melyek eljöttek hozzám gyermekkoromtól kezdve és szemeimet látókká tették. Legyenek ezen írások szerető barátaim felé köszöntés és egyik dokumentuma a legszerencsétlenebb nemzedéknek. Ajánlom ezeket az írásokat az eljövendő nagy Parasztmagyarország elébe és vérem kétezeréves géniuszának, ki drágaköveit oly pazarul szórja az idők habjaiba. Ajánlom nagyobb hazám Európa megszeméltetett népei és közös kultúránknak asztalára, a szélesországoknak, az összefogó kezeknek, az ajkaknak, melyek némák és mindazonkeveseknek, akik a versben, e legarisztokratikusabb műfajban a természet élő részét, a dolgok meztelen lelkét keresik. Ajánlom azoknak, akik ülnek, várnak és szomjúhoznak. Nyisd ki e lapokat és olvass el. Vidéki Város 1933 esztendő”

A szellemi hagyatéka óriási, oly annyira, hogy a Városi Könyvtárban egy külön helyiséggel tiszteltük meg. Költészetének, művészetének java része a hajdúnánási élményekből táplálkozott, tehát a nánási ember a visszatérő témája.

Tisztelettel kérem a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár Bizottságot, Vihar Béla költő munkásságának című javaslatát a megyei értékek közé történő besorolására.

Értékteremtő munkájukhoz további sok sikert kívánok!

Hajdúnánás, 2016. május 09.

Tisztelettel:

Szólláth Tibor
polgármester

3. *A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:*

Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Polgármesterétől

4080 Hajdúnánás, Köztársaság tér 1. sz.

☎ 52/382-176 📠 52/381-087 E-mail: szollath@hajdunanas.hu

Iktatószám: 11072-15/2016.

Nyilatkozat

Alulírott *Szolláth Tibor* Polgármester, Hajdúnánás képviseletében hozzájárulok a Hajdúnánás Városi Önkormányzat által elkészített és a *Hajdú-Bihar Megyei Értéktár* felé - ***Vihar Béla költő munkássága*** - címen benyújtott pályázati anyaghoz mellékelt fényképek és filmek felhasználásához.

Hajdúnánás, 2016. május 04.

Szolláth Tibor
polgármester

Nyilatkozat

Alulírott, Buczkó József a Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény igazgatója hozzájárulok a Hajdúnánás Városi Önkormányzata által a Hajdú-Bihar Megyei Értéktár felé benyújtott, általam összeállított „**Vihar Béla költő munkássága**” című pályázati anyaghoz melléklet fényképek felhasználásához.

Hajdúnánás, 2016. május 09.

Buczkó József

Móricz Pál Városi Könyvtár és helytörténeti
Gyűjtemény igazgatója